

PRVNÍ ZKUŠENOSTI Z VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉHO OD- DĚLENÍ STŘEDISKA PRO MLÁDEŽ NÁRODNÍHO VÝBO- RU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

M. DANEŠOVÁ, M. VOTAVOVÁ

Středisko pro mládež NVP, výchovně léčebné oddělení, Praha
ředitel: PhDr. V. Vrba

V roce 1989 vzniklo v rámci Střediska pro mládež nové oddělení, určené pro přímé ovlivňování skupin mládeže ohrožené drogami nebo již přímo postižené zneužíváním drogy. Dostalo název oddělení výchovně léčebné. Sám název napovídá, že v tomto případě došlo k uskutečnění již mnohokrát vyslovených a ve všech pádech skloňovaných tužeb a přání, a to k opravdové spolupráci dvou rezortů – rezortu školství a zdravotnictví, konkrétně ke spolupráci Střediska pro mládež NVP a Kliniky rehabilitačního lékařství.

Oddělení je určeno především pro mladistvé v počátečních fázích experimentace s drogou. Pro patnácti až devatenáctileté klienty, kteří teprve hledají a nacházejí motivy ke konzumu drogy, pro takové, kteří jsou závislí na partě, v níž se droga konzumuje. Naše první zkušenosti ukazují na to, že nejčastější motivy vedoucí k abúzu drogy spadají u našich klientů do oblasti emocionální (pokus řešit vnitřní zmatky, uvolnění od špatné nálady, ochrana před úzkostí...), do oblasti interpersonální (získat uznání od vrstevníků, uvolněně komunikovat, vzdorovat autoritě, řešit interpersonální závislosti...) a konečně je tu touha prožít dobrodružství, uniknout nudě. Nejvíce naděje na úspěch máme u klientů, u nichž již minulo počáteční okouzlení drogou a nastupují první negativní zkušenosti se zneužíváním (konflikty s VB, pobyt v psychiatrické léčebně).

V současné době je u nás na pobytu 11 klientů – 6 chlapců a 5 dívek. Čtyři z nich experimentují s léky v různých kombinacích, čtyři zneužívají prchavé látky a tři jsou alkoholici. V péči při oddělení je nyní asi třicet klientů.

Nepracujeme však pouze s klienty samotnými, ale i s jejich rodiči, případně s celými rodinami, s jejich přáteli, spolupracujeme se školou, s učiteli, s mistry.

Poskytovaná péče je svým základním rozsahem koncipována do jednoročního cyklu, v jehož rámci střídáme dva až tři lůžkové pobyty v celkové délce aspoň tři měsíce s různě intenzivní ambulantní péčí (docházka 1× až 3× týdně, případně víkendové aktivity). S každým klientem a jeho rodiči uzavíráme dohodu o spolupráci na jeden rok a jednotlivé formy spolupráce volíme v závislosti na konkrétních změnách, k nimž v chování případně v osobnosti klienta dochází.

V praxi to znamená, že klient, který je v naší péči, může v průběhu roční spolupráce s námi přijít na oddělení třeba jen na jednu noc – při nebezpečí selhání nebo v případě krize, ale může být na oddělení tři měsíce i déle.

M. DANEŠOVÁ, M. VOTAVOVÁ/ PRVNÍ ZKUŠENOSTI Z VÝCHOVNĚ LÉČEBNĚHO OD- DĚLENÍ STŘEDISKA PRO MLÁDEŽ NÁRODNÍHO VÝBORU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Pobyt na oddělení nemusí být a také nebývá celodenní. Naší snahou je zachovat pokud možno všechny dosud neohrožené sociální jistoty klienta, a tak kluci a děvčata odcházejí denně, pokud neselhávají, do svých škol, učilišť a na svá pracoviště. Pro ty, kteří selhávají, je zajištěna po určitou dobu školní výuka přímo na oddělení, případně dohodneme se školou individuální učební plán.

Z toho, co bylo až dosud řečeno vyplývá, které dva hlavní úkoly na našem pracovišti sledujeme:

- dosáhnout dodržování bezdrogového režimu;
- dokončit kvalifikaci (studium ve škole, učební obor), která je předpokladem pracovního a sociálního začlenění klienta v dalším životě.

Činnost oddělení je založena na systému terapeutické komunity. Neuplatňujeme v rámci práce s našimi klienty autoritativní přístup na úrovni rodič – dítě, i když věková hranice našich „dětí“ k tomuto přístupu často svádí. Snažíme se naše mladé klienty nezbavovat odpovědnosti za jejich léčbu, i když pro nás, terapeuty, je tento přístup daleko náročnější. Dáváme jim k dispozici své schopnosti a vědomosti, ukazujeme možnosti, vysvětlujeme důsledky možných rozhodnutí, ale necháváme na nich, aby si volili svou cestu i za cenu omylů a zklamání. Je to cesta, která příznivě ovlivňuje sebeakceptaci klienta, rozvíjí úctu a důvěru k sobě samému i k druhým lidem. A právě v této oblasti mají naši klienti největší rezervy. Snažíme se je vést k tomu, že nejsou porouchaná věc, kterou je nutné opravit, ale lidé, bez jejichž aktivní touhy po uzdravení je sebevětší naše úsilí marné.

K pravidelným činnostem na oddělení patří skupinová terapie, individuální terapie, využíváme prvků sociálně psychologického výcviku, pracovní terapie, klademe důraz na nejrůznější sportovní aktivity, pobyt v přírodě, relaxační techniky, jógu. Tam, kde to situace dovoluje, provádíme rodinnou terapii nebo alespoň s rodinou spolupracujeme. V současné době pracuje na oddělení 8 terapeutů, psychologů a pedagogů, 2 sociální pracovníce (jedna pouze na půl úvazku) a 4 lékaři z kliniky rehabilitačního lékařství – všichni na částečný úvazek.

Prostřednictvím KRL je obhospodařováno i 16 lůžek, která má na oddělení jako zdravotnické zařízení k dispozici, včetně nákladů na tato lůžka. Naši klienti jsou přijímáni na oddělení na nemocenský pobyt a lékaři KRL zabezpečují vstupní, odborné a orientační lékařské prohlídky tak, jak si je zdravotní stav našich klientů vyžádá. KRL současně zprostředkovává toxikologické kontroly a speciální rozborů umožňující detekci toxických látek, a v některých závažnějších případech nám pomůže zajišťovat detoxikační fázi v některém zdravotnickém zařízení v rámci svých odborných pracovišť.

Skutečnost, že se v rámci své spolupráce s resortem zdravotnictví orientujeme zejména na kliniku rehabilitačního lékařství, není náhodná. Vede nás k tomu lidská situace našich klientů, neboť podle moderních směrů je rehabilitace chápána především jako příprava pro začlenění zdravotně postiženého jedince do života a práce. A pokud nebudeme zvyšovat možnosti a schopnosti jedinců zneužívajících drogy v budoucnu se začlenit do společnosti, budeme je poškozovat zdravotně i sociálně, dopustíme chronicitu a úpadek pacienta. V této fázi hledáme samozřejmě spojení mezi nejširší veřejností. Spojence, kteří pomáhají odstraňovat předsudky vytvářející závažné překážky pro životní perspektivy lidí závislých na droze.

Tolik ze současného života a práce na našem oddělení. A co řící do budoucnosti? Snad jen tolik, že se všichni těšíme na zahájení provozu dalšího zařízení, které bude orientováno na rozvinutější formy drogové závislosti a kde bude věková hranice klientů

**M. DANEŠOVÁ, M. VOTAVOVÁ/ PRVNÍ ZKUŠENOSTI Z VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉHO OD-
DĚLENÍ STŘEDISKA PRO MLÁDEŽ NÁRODNÍHO VÝBORU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY**

posunuta do 30 let. Toto zařízení, založené na principech polských Monarů, by mělo být uvedeno do provozu v průběhu letošního roku.

Souhrn

Autoři ve svém příspěvku shrnují zkušenosti z roční práce se třiceti klienty, kteří prošli lůžkovým pobytem na oddělení a více než třiceti klienty s ambulantní a individuální péčí. Jde v podstatě o stručnou charakteristiku práce na oddělení s přihlédnutím ke specifčnosti pracoviště, které je společným zařízením resortu zdravotnictví a školství.

Do redakcie prišlo dňa: 21. 5. 1990

Adresa autora: PhDr. M. Danešová, V zahradách 18, 180 00 Praha 8
